

Yhteenveto eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta keväällä 2012 käydystä kansalaiskeskustelusta

Vuonna 1996 voimaan tulleen eläinsuojelulain (247/1996) kokonaisuudistus on käynnissä maa- ja metsätalousministeriössä. Ennen varsinaista uudistustyötä maa- ja metsätalousministeriö halusi kartoittaa eri tahojen näkemyksiä voimassa olevan eläinsuojelulain uudistamistarpeista.

Eläinsuojelua koskevien mielipiteiden kartoitus toteutettiin kyselyillä, jotka suunnattiin eläinsuojeluviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojille, eläinten pitäjille ja muille sidosryhmille sekä kansalaisille yleisesti. Kansalaiskysely järjestettiin otakantaa.fi -palvelussa tammi-helmikuussa 2012. Otakantaa-kyselyyn saatiin 617 vastausta.

Eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Lakia sovelletaan ihmisen hoidossa tai valvonnassa oleviin eläimiin, kuten seura- ja harrastuseläimiin, tuotantoeläimiin ja tarhaeläimiin. Näiden lisäksi lakia sovelletaan myös luonnonvaraisiin eläimiin.

Eläinsuojelulainsäädäntö on eläinten kuljettamista ja koe-eläintoimintaa lukuun ottamatta nykyisellään kolmiportainen. Eläinsuojelulaki on luonteeltaan puitelaki, joka sisältää eläinten pitoa, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä koskevat yleiset perusvaatimukset. Laissa esimerkiksi määritellään, millaiset eläinten pito- ja hoitomuodot ovat sallittuja ja mitkä kiellettyjä. Lisäksi lakiin sisältyy eläinsuojeluvalvontaa ja viranomaisia koskevia säännöksiä sekä eräitä seuraamuksia koskevia säännöksiä. Lain nojalla annetussa eläinsuojeluasetuksessa täsmennetään laissa olevia vaatimuksia. Yksityiskohtaiset eri eläinlajeja ja erilaisia eläimillä harjoitettavia toimintoja koskevat säännökset sisältyvät lukuisiin valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksiin.

Otakantaa-kyselyssä esitettiin kolme kysymystä:

1. Mitä parannettavaa on voimassa olevassa eläinsuojelulainsäädännössä?
2. Mitkä olisivat parhaita tapoja edistää eläinten hyvinvointia lainsäädännön keinoin? Millä muilla keinoilla eläinten hyvinvointia voitaisiin edistää?
3. Millaista tietoa sinä kansalaisena ja kuluttajana haluaisit saada niiden eläinten olosuhteista ja hyvinvoinnista, joita käytetään ruoantuotantoon ja erilaisten palvelujen (esim. ratsastuskoulut, sirkukset, eläintarhat, kennelit) tuottamiseen?

"Eläinsuojelurikoksista kovemmat tuomiot"

Ylivoimaisesti eniten otakantaa-kyselyn vastaajat vaativat kovempia tuomioita eläinsuojelurikoksista. Noin neljäsosa yli kuudesta sadasta vastaajasta halusi, että tuomioistuimet käyttäisivät valtaansa ja antaisivat sakkorangaistusta kovempia rangaistuksia. Tämä vaatimus kohdistui enemmänkin tuomioistuinten nykykäytäntöön kuin eläinsuojelulakiin. Suomen eläinsuojelulaissa on nimittäin vertailututkimuksen (*Oikeustieteellinen selvitys Norjan, Ruotsin, Tanskan, Sveitsin ja Alankomaiden eläinsuojelulainsäädännöstä, Viljami Aarbakke, 2012*) mukaan yksi ankarimmista maksimirangaistuksista eläinsuojelurikoksen tehneille.

Melko moni pidempiä tuomioita vaatineista vastaajista toivoi rangaistusskaalan tiukentamista entisestään. Nykyisiä ja viime vuosien tuomioita eläinsuojelurikoksista pidettiin usein liian lievinä. Yhteistä näillä vastaajilla oli myös vaatimus pitkistä, jopa elinikäisistä eläintenpitokielloista.

Vastaajista liki viidesosa esitti uuteen eläinsuojelulakiin turkistarhauskieltoa. Muutama prosentti vastaajista taas toivoi, että turkistarhauksen ehtoja kiristettäisiin niin, että turkiseläinten oloihin tulisi lajinmukaisen käyttäytymisen mahdollistavia parannuksia. Otakantaa.fi-palstan keskustelussa kiellon vastustajia oli merkittävä määrä.

Eläinsuojeluvalvonnan lisääminen yleisesti ja valvojien koulutuksen lisääminen toistuivat myös liki viidesosassa vastauksista. Viranomaisilta ja medialta toivottiin entistä enemmän valistusta ja tiedotusta eläinten hyvinvointi- ja suojeluasioista.

"Tuotantoeläimille paremmat olot"

Yli kymmenen prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että uudistettavalla eläinsuojelulailla pitäisi entistä varmemmin taata tuotantoeläimille lisää tilaa, puhtaat olot, virikkeitä ja mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Yksittäisiä esille nousseita, vastustettuja asioita olivat muun muassa emakkojen porsimiskarsinat ja parsinavetat.

Lähes joka kymmenes vastaaja toi esiin sen, että yllätystarkastukset eläintenpitäjien luo tulisi merkitä uuteen lakiin. Lähes yhtä moni vastaaja toivoi myös, että uudessa eläinsuojelulaissa viranomaisten/valvojien toimivaltaa eläinsuojelutilanteissa laajennettaisiin.

Eläintenpitäjille ehdotettiin melko yleisesti "ajokorttia" tai jotain tapaa osoittaa pätevyys ko. lajin hoitamiseen. Otakantaa.fi -palstan keskustelussa asian vastustajia oli myös merkittävä määrä.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden kuluttajapakkauksiin toivottiin tietoa tuotanto-olosuhteista ja esitettiin esimerkiksi "laatumerkintää", joka kertoisi tuotantoeläimen kasvuolosuhteista tilalla. Tietoa halutaan ruokinnasta, lääkinnästä, elinolosuhteista, teurastuksesta, tainnutuksesta ja kuljetuksista.

Muita useampia mainintoja saaneita asioita olivat:

- Geneettisesti sairaiden (koira)rotujen jalostus- ja maahantuontikielto
- Julkinen mustalista eläintepitokieltoon tuomituista
- Porsaiden kastointi ilman kivunlievitystä kiellettävä
- Eläimen oikeudellisen aseman muutosvaatimus: eläin tunnustettava laissa tuntevaksi olenoksi, ei esineeksi
- Yhteneväiset tila- ym. vaatimukset eläinlajeittain
- Pentutehtailu kiellettävä
- Häätäteurastus tiloilla sallittava
- Maksimikuljetusaikoja lyhennettävä
- Eläinsuojeluasiamies tms. instanssi järjestettävä
- Sirkusten valvontaa kiristettävä
- Eläinkoekielto
- Rituaaliteurastuskielto
- Maksimikuljetusaikoja lyhennettävä